

A Pécsi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a.....Törvényszék 2018. március 12. napján meghozott .../31. számú ítélete ellen a felperes által 33. és 35. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek között 2008. május 21. napján megkötött szerződésszámú pénzügyi lízingszerződés elválaszthatatlan részét képező számú üzletszabályzat alábbi rendelkezései érvénytelenek és a felekre kötelezettséget nem jelentenek:

III.1.f. pont második mondata: „A Lízingbeadó a költségeket az azok felmerülésekor hatályos hirdetmény szerint jogosult megállapítani.”

VI.4. pont: „A Lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a Lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen

a.) a lízingbevevő első alkalommal 15 napot meghaladó fizetési késedelembe esik és a lízingbeadó írásbeli felszólítása alapján a felszólító levélben megjelölt póthatáridőben sem teljesít,

b.) ha a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik anélkül, hogy a lízingbeadó - akár az első alkalommal is - a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene és póthatáridőt jelölne meg,

h.) a lízingbevevő a lízingtárgy biztosítására vonatkozó bármely kötelezettségét megszegi.”

A másodfokú bíróság ezt meghaladóan tekinti a keresetet elutasítotttnak.

A másodfokú bíróság mellőzi a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását és megállapítja, hogy a felek az első- és másodfokú perköltségüket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2008. április 27. napján az alperes jogelődjénél, a ... Zrt. (továbbiakban: alperes) pénzügyi vállalkozásnál deviza alapú személygépjármű hitel-finanszírozási kérelmet terjesztett elő gépkocsi megvásárlása céljából. Az alperes a kölcsönfolyósításra irányuló kérelmet elutasította. Ezt követően a felperes a ... Kft. (...) kereskedővel a deviza alapú személygépjármű pénzügyi lízingre vonatkozó feltételekről is tárgyalt, majd a felek 2008. május 21. napján megkötötték a szerződésszámú egyedi pénzügyi lízingszerződést. A pénzügyi lízingszerződés tárgya a bruttó 2.700.000 forint vételárú Chevrolet Aveo típusú gépjármű tulajdonjogának a felperes, mint lízingbe vevő általi megszerzése volt a lízingdíjak maradéktalan megfizetése után.

A szerződés rögzítette, hogy a mértékadó devizanem a CHF, az első lízingdíj 600.000 forint, az összes lízingdíj 4.001.280 forint, a tőketartozás 2.700.000 forint összegű azzal, hogy a felperesnek 120 hónap alatt havi 28.344 forint összegű lízingdíjak megfizetésével kellett a kötelezettségét teljesíteni.

A lízingszerződésben a felperes a lízingbevevő által választható és az Üzletszabályzat alapján szabályozott Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. elszámolási módként a havi fix konstrukciót választotta az árfolyam-különbözet megfizetésére.

A felperes, mint lízingbevevő kijelentette, hogy az egyedi lízingszerződésben, valamint az annak elválaszthatatlan részét képező számú Üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a jelen szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

Az Üzletszabályzat az alábbi - a jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazta:

I.7. Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Lízingbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.

I.12. Mértékadó devizanem: Az egyedi lízingszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra.

I.17. Árfolyam: A ... Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.

I.18. Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi lízingszerződés létrejötte napján.

I.19. Rendkívüli árfolyam esemény: Rendkívüli árfolyam eseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest, vagy egyéb, a ... Bank, mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (pl.: intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.

I.20. Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: A mértékadó kamatláb pénzügyi piacon bekövetkezett %-os értékének változása függvényében, a hátralévő lízingdíjak összegét érintő kamatkülönbözet.

- b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamat különbözet:
- c) Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1).

Az Üzletszabályzat a II. pontjában szabályozta a lízingbeadó, míg a III. pontjában a lízingbe vevő kötelezettségeit és jogait.

A II.7. pont alapján, amennyiben a Lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Lízingbeadó köteles a lízingtárgy törzskönyvét és a tulajdonjog átírásához szükséges nyilatkozatot kiadni.

A III.1.f. pont értelmében a Lízingbevevő köteles a Lízingbeadó székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - megtéríteni. A Lízingbeadó a költségeket az azok felmerülésekor hatályos hirdetmény szerint jogosult megállapítani.

Az Üzletszabályzat a VI. pontjában a szerződésszegés jogkövetkezményeiről rendelkezik.

A VI.4. pont alapján a Lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a Lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen:

- a.) a lízingbevevő első alkalommal 15 napot meghaladó fizetési késedelembe esik és a lízingbeadó írásbeli felszólítása alapján a felszólító levélben megjelölt póthatáridőben sem teljesít;
- b.) ha a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik anélkül, hogy a lízingbeadó - akár az első alkalommal is - a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene és póthatáridőt jelölne meg.

Az Üzletszabályzat a VIII. pontjában a Fix deviza konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket tartalmazta.

A VIII.1. pont értelmében a lízingszerződés futamideje a Felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig.

A VIII.3. pont alapján az esedékessé vált lízingdíjakra jutó kamatváltozás II. a Lízingbeadót a lízingdíjak fizetési esedékességének napjával illeti meg, melynek elszámolásával és megfizetésével kapcsolatosan a felek az alábbiak szerint állapodnak meg:

- a.) A kamatváltozás II. teljes összegét a Lízingbeadó az utolsó lízingdíj esedékessége napjára számítja ki (elszámolás időpontja).
- b.) A Lízingbeadó jogosult a Lízingbevevőt terhelő felszámított kamatváltozás II-re attól az időponttól kezdve, hogy az a Lízingbeadót megilleti, az elszámolás időpontjáig terjedő időszakra a kalkulációs kamatlábnak megfelelő mértékű kamatot felszámítani azzal, hogy köteles a Lízingbeadót terhelő felszámított kamatváltozás II. összegével annak felszámításakor a Lízingbevevő felé fennálló kamatváltozás II. követelését csökkenteni.

- c.) A kamatváltozás II-t - felszámított kamatváltozással kapcsolatos elszámolás időpontjában a Lízingsbevevőt terhelő kamatváltozás II-re és annak kamataira vonatkozóan a Lízingsbeadó a kalkulációs kamatláb alkalmazása mellett - a Lízingsbevevő havi részletekben fizeti meg oly módon, hogy a fizetendő részletek nem haladják meg a mértékadó lízingsdíj összegét, valamint az első részlet esedékessége az utolsó lízingsdíj esedékességét követő 30. nap.
- d.) A Lízingsbevevő jogosult a még ki nem fizetett részleteket egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a kalkulációs kamatláb változik. A fizetendő részletek módosítása a Lízingsbevevő értesítésével lép hatályba.
- e.) A felszámított kamatváltozás II.-vel kapcsolatos elszámolás időpontjában a Lízingsbeadót terhelő kamatváltozás II.-t a Lízingsbeadó az elszámolás időpontját követő 10 munkanapon belül megfizeti a Lízingsbevevő részére.

Az alperes a szerződés megkötésétől kezdődően hirdetményekben rögzítette a felperes felé kiterhelt ügyviteli és szerződéskezelési díjakat. A 2009. július 16. napjától hatályos hirdetmény a 3. pontban feltüntette a futamidő alatti szerződésigazgatóhoz kapcsolódó külön eljárási díjakat, ekként a készpénzkezelési díjat, melyet készpénztranzakciók esetén terhelt ki az alperes, valamint a szerződéskezelési díjat, amely a szerződés futamideje alatt a szerződésszerű teljesítéshez kapcsolódó értesítési, postázási, küldemény előállítás, fizetési módhoz kapcsolódó banki, postai tranzakciók költségét tartalmazta.

A felek között megtörtént a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolás, amely felülvizsgálatnak minősült. Az alperes az elszámolást követően, 2015. szeptember 30. napjára a lízingszerződést felmondta és felszólította a felperest a szerződésből eredő 2.307.039 forint nyilvántartott tartozása megfizetésére. A felperes az egy összegben esedékessé vált fizetési kötelezettségének a mai napig nem tett eleget, a felmondás időpontjáig 3.016.218 forint lízingsdíjat teljesített.

A felperes a módosított keresetében a lízingszerződés érvénytelenségének megállapítását és annak jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, valamint a felek közötti elszámolás alapján kérte az alperes kötelezését 261.085 forint megfizetésére.

Keresetében mindenekelőtt támadta a szerződés „deviza alapúságát”, e körben az egyedi lízingszerződés „Mértékadó devizanem CHF”, és a „lízingsbevevő által az Üzletszabályzat alapján fizetett Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. elszámolási mód, mint rendelkezések tisztességtelenségét. Hivatkozott az Üzletszabályzat fix deviza konstrukciót szabályozó I/7. pontjának, valamint az árfolyamkockázatot kizárólag a felperesre telepítő szerződéses rendelkezések (I/7, I/12, I/17, I/18, I/20.b,c pontjai) tisztességtelenségére, állítva, hogy a szerződés egyetlen pontjából sem következik olyan kötelezettség, mely szerint a felperes a havi lízingsdíjakon felül további árfolyam-különbözet megfizetésére is köteles. Álláspontja szerint a megjelölt általános szerződési feltételek lényegesen eltérnek a szerződés egyéb rendelkezéseitől, ekként azok külön figyelemfelhívó tájékoztatás és elfogadás nélkül nem váltak a szerződés részévé. A szerződés felmondása kapcsán azon okból hivatkozott annak érvénytelenségére és jogszerűtlenségére, mert álláspontja szerint nem állt fenn tartozása a felmondás időpontjában, majd külön is hivatkozott a felmondást szabályozó üzletszabályzati rendelkezések és a III.1.f) pont tisztességtelenségére, melynek indokát a Kúria .../5. számú közérdekű kereset alapján a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletében megjelölt okokban látta megállapíthatónak. Végül a személygépjármű törzskönyvének és a tulajdonjog átírásához szükséges nyilatkozat kiadására kérte az alperest kötelezni.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes a lízingszerződés megkötésekor megfelelő tájékoztatásban részesült a vonatkozásban, hogy a szerződés deviza alapú, ekként az

árfolyamkockázat viselésére kizárólag a felperes köteles. Az egyedi lízingszerződés és az annak részévé váló Üzletszabályzat rendelkezései világosak és érthetőek, a felperes azzal ellentétes tájékoztatást sem a gépjármű kereskedőtől, sem az alperestől nem kapott. A lízingszerződés felmondása érvénytelenségének megállapítása kapcsán hivatkozott arra, hogy a megállapítási kereset feltételei nem állnak fenn, azonban ettől függetlenül is a felmondás jogszerűen történt meg a felperes fizetési kötelezettségének nem teljesítése okából. Az Üzletszabályzat rendelkezéseinek érvénytelenségére irányuló kereset kapcsán utalt a Kúria .../5. számú ítéletére, mely álláspontja szerint nem a perbeli Üzletszabályzattal összefüggésben született. Alaptalannak tartotta a törzskönyv, illetve a jognyilatkozatok kiadása iránti kereseti kérelmet is.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a felperest kötelezte a perköltség megfizetésére.

Ítéletének indokolásában mindenekelőtt megállapította, hogy a perbeli lízingszerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959. évi Ptk.) Ptk. 685. § e) pontja szerinti fogyasztói szerződés, amely a „mértékadó devizanem CHF” megjelölés alapján deviza alapú, deviza elszámolású szerződéstípusnak minősül. A Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi Határozatában foglaltakra hivatkozással rögzítette, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés fogalma kiterjed a deviza alapú hitel- és pénzügyi lízingszerződésekre is, melyek esetében általánosságban a felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem) és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). Ezen szerződéstípusoknál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait.

A perbeli szerződést vizsgálva alaptalannak találta a felperes hivatkozását arra, hogy a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen és a szerződés érvénytelen. A szerződés tartalma, valamint a részévé vált Üzletszabályzat felhívott rendelkezései alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a Kúria 2/2014. számú Polgári Jogegységi Határozatában foglaltaknak megfelelően adott tájékoztatást az árfolyamkockázatról. A tájékoztatás az átlagos fogyasztó számára világosnak, érthetőnek minősült, ami miatt a vizsgált kikötés tisztességtelensége nem volt megállapítható.

A szerződés felmondásának érvénytelensége körében hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 123. §-ában foglaltakra és megállapította, hogy ezen kereseti kérelem előterjesztésének feltételei a felperes jogmegóvási szükséglete hiányában nem állnak fenn.

Az Üzletszabályzat VI.4. pontjának, valamint a III.1.f.) pontjának érvénytelensége tárgyában előterjesztett kereseti kérelmet és a törzskönyv kiadása iránti keresetet is megalapozatlannak találta.

Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárásban születendő döntések a perben nem minősültek előzetes kérdésnek.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak megváltoztatását és a kereset teljesítését, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezésében hivatkozott az egyedi lízingszerződés „Mértékadó devizanem CHF” és a Kamatváltozás I. és Kamatváltozás II. elszámolási mód, valamint az Üzletszabályzat I/7. pontjának tisztességtelenségére, továbbá az árfolyamkockázatot kizárólag a felperesre telepítő szerződéses rendelkezések (I/7, I/12, I/17, I/18, I/20.b,c pontjai) tisztességtelenségére és e körben arra, hogy a szerződésből nem következik az a kötelezettség, mely szerint a felperesnek a havi lízingdíjon felül

további árfolyam-különbözetet is meg kell fizetni. Hivatkozott a szerződés felmondása kapcsán annak érvénytelenségére és hatálytalanságára, és külön hivatkozott a felmondást szabályozó üzletszabályzati rendelkezések (VI.4.pont) és az Üzletszabályzat III.1.f) pontjának tisztességtelenségére.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A fellebbezés részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást lényegében helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság a fellebbezéssel összefüggésben azzal egészíti ki, hogy a felek az egyedi szerződésben, valamint az annak részét képező Üzletszabályzat I/1. pontjában írt pénzügyi lízingszerződést kötöttek, mely a felek szerződéskötése időpontjában hatályos a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban régi Hpt.) hatálya alá tartozó olyan pénzügyi lízingszerződés, amellyel a futamidő lejáratakor a lízingbevevő a lízingszerződésben foglalt kötelezettségeinek maradéktalan teljesítésével a dolog tulajdonjogát megszerzi.

Az Üzletszabályzat III.1.b) pontja alapján a Lízingbevevő köteles az egyedi lízingszerződésben és a kamatváltozás terhelő bizonylatokban meghatározott fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában eleget tenni.

Az Üzletszabályzat VI.4.h) pontja alapján a Lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a Lízingbevevő a szerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen a Lízingbevevő a lízingtárgy biztosítására vonatkozó bármely kötelezettségét megszegi.

Az elsőfokú bíróság az ekként kiegészített tényállásból csak részben vont le helyes jogi következtetést és a másodfokú bíróság a fellebbezéssel támadott érdemi döntésével sem értett egyet maradéktalanul az alábbiak végett.

A régi Hpt. 2. számú melléklet I/11. pontja a pénzügyi lízing fogalmát tartalmazza. Eszerint pénzügyi lízing az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó ingatlan vagy ingó dolog tulajdonjogát, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő megbízása szerint abból a célból szerzi meg, hogy azt a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy az a lízingbevevő könyveiben kerül kimutatásra. A használatba adással a lízingbevevő viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot, a hasznok szedésére jogosulttá válik, viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is), valamint jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolgon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakérül a lízingbeadó birtokába és könyveibe. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét - amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoni értékű jog szerződés szerinti árával azonos -, valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését.

Az ítélet tábla a fentiek alapján mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a felek szerződése olyan hitelezési jogviszonyt megtestesítő zárt végű pénzügyi lízingszerződés, melynek alapján a lízingbeadó az általa nyújtott hitelből megvásárolt dolgot adja a lízingbevevő használatába a szerződésben kikötött feltételek mellett oly módon, hogy a szerződés lejártával a lízingbevevőnek lehetősége lesz a dolog tulajdonjogának megszerzésére. Az nem vitás, hogy a pénzügyi lízing a régi Hpt. 3. § (1) bekezdés c) pontja szerinti pénzügyi szolgáltatásnak minősül, amelyre a törvény alapján a hitelszerződéshez

és a kölcsönszerződésre irányadó szabályoktól eltérő rendelkezések vonatkoznak. Így a fent idézett rendelkezésből eredően a lízingdíj részét képező kamatrész nem azonos a régi Hpt. 2. III/7. pontjában rögzített kamattal. (BH2017.125.) A szerződés az abban részes feleknek, a lízingbeadónak és a lízingbevevőnek, a lízing tárgyának és a lízingdíjnak a meghatározásával létrejön. A lízingügyletekkel üzletszerűen foglalkozó cégek - így az alperes is - a szerződéses rendelkezéseket jelentős részben üzletszabályzataikban, hirdetményeikben szabályozzák, melyek az 1959. évi Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján válnak a szerződés részévé.

Az 1959. évi Ptk-nak a felek szerződéskötése időpontjában hatályos 205/A. § (1) bekezdése alapján általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg.

Az 1959. évi Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

A felperes nem vitatta, hogy a felek szerződésének részévé vált az alperes számú üzletszabályzata, mely az egyedi lízingszerződés hátoldalán is olvasható, azt a felperes megismerte és magára nézve kötelezően elfogadta. Emellett hivatkozott a felperes arra, hogy az üzletszabályzat általa megjelölt rendelkezései - I/7, I/12, I/17, I/18, I/20.b,c pontjai - mégsem részei a felek szerződésének. A másodfokú bíróság - egyezően az elsőfokú bíróság álláspontjával - nem értett egyet a felperes érvelésével, mely szerint ezek olyan általános szerződési feltételek, melyek lényegesen eltérnek a szerződés egyéb rendelkezéseitől, ekként azok külön figyelemfelhívó tájékoztatás és elfogadás nélkül nem váltak a szerződés részévé. Az ítéletábra e körben utal arra, hogy a devizaszerződések és a deviza alapú szerződések a felek szerződéskötése időpontjában elterjedt és általánosan elfogadott szerződéstípusok voltak, melyek megkötését jogszabály nem tiltotta. A társadalom által széles körben támogatott szerződéstípus devizarendelkezései az ilyen szerződések általános szerződési gyakorlatának mindenben megfeleltek, külön figyelemfelhívás nem volt szükséges ahhoz, hogy azok a szerződés részévé váljanak.

Az 1959. évi Ptk. 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A (4) bekezdés értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

Az 1959. évi Ptk.209/A.§ (1) bekezdése alapján az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja. Ezen § (2) bekezdése alapján fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A másodfokú bíróság a fenti rendelkezésekre figyelemmel egyetértett a törvényszék helyes indokolásával abban is, hogy a felperes az egyedi lízingszerződés „Mértékadó devizanem CHF” rendelkezéséből, valamint az üzletszabályzat I/7, I/12, I/17, I/18, I/20.b,c pontjaiból megfelelően

tájékozódhatott arról, hogy a szerződése deviza alapú szerződés. Az ítélet tábla kiemeli, hogy téves a felperes álláspontja, hogy az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségét az elsőfokú bíróság az üzletszabályzatban meghatározott fogalmakból, valamint az alperes egyoldalú jognyilatkozatából vezette le. Az 1959. évi Ptk. 205/A.§ (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételekről van szó, melyek az egyedi lízingszerződéssel együtt szabályozzák a felek jogait és kötelezettségeit. A felperes fizetési kötelezettségét az üzletszabályzat III.1.b) pontja kifejezetten előírja.

Az Európai Unió Bíróságának a C-26/13. számú ügyben hozott határozata értelmében a szerződés elsődleges tárgyát, vagyis a főszolgáltatást megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződést jellemző szolgáltatást határozzák meg. Ezzel összhangban a Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi Határozata 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződések - értve ez alatt a deviza alapú lízingszerződéseket is - jellegadó sajátossága többek között az, hogy e szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forint kölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait. Önmagában azonban az, hogy az árfolyamkockázat viselésének szabályai a főszolgáltatás körébe tartoznak, nem zárják ki ezen szerződési rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálatát abban az esetben, ha e rendelkezések nem világosak, nem érthetőek, figyelemmel a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásokra is.

A C-26/13. számú ítélet kifejezetten kimondja, hogy a szerződési feltételek átláthatóságának a 93/13 EGK irányelvben foglalt követelményei nem korlátozhatók kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érhető jellegére, mert a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit megismerhesse. Csak ezen ismeret alapján lesz az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó abban a helyzetben, hogy megalapozottan dönthessen arról, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lép-e vele, vagy sem; az átláthatóság követelményét tehát kiterjesztő módon kell értelmezni. Az Európai Unió Bírósága ezzel egyezően foglalt állást a C-51/17. számú döntésében is megismételve azt, hogy azon követelmény, mely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönvevők számára ahhoz, hogy tájékozott és megalapozott döntéseket hozzanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatban kiemelte, hogy a feltételeknek nemcsak alaki és nyelvtani, de a konkrét tartalom szempontjából is érthetőnek kell lenni, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó értékelni tudja a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit.

A fentiekkel összhangban áll a Kúria 2/2014. Polgári Jogegységi Határozatának 1. pontja: A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés (pénzügyi lízingszerződés) azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás, vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság helyesen hivatkozott arra, hogy a szerződés rendelkezései - köztük az általános szerződési feltételek -, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kellett vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve hátrányos változásának felső határa van.

Az ítéletábra álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a felek szerződésének részévé vált üzletszabályzat I/7. pontja alapján a felperesnek tudnia kellett, hogy ő vállalja a mértékadó devizanem (CHF) és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ez pedig egyértelművé tette számára, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár. Helyesen hívta fel a törvényszék a szerződés további rendelkezéseit, a mértékadó devizanem (I/12.), az árfolyam (I/17.), a mértékadó árfolyam (I/18.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete és alkalmazásának feltételei (I/20.b.) és a törlesztőrészletek megfizetésére választott havi fix konstrukcióra vonatkozó különös szabályokat (VIII. fejezet), valamint a fizetési kötelezettséget szabályozó rendelkezést (III.1.b), melyek alapján a felperes számára egyértelműnek kellett lenni, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll és az egészében és felső határ nélkül őt terheli. A felperes álláspontjával szemben a szerződésben nyújtott tájékoztatásból - mellyel ellentétes tájékoztatás szóban sem hangzott el - kitűnt, a kedvezőtlen árfolyamváltozás lehetősége valós, annak gazdasági következménye rá nézve az, hogy amennyiben a tartozás nyilvántartási devizanemének a forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a fizetési kötelezettségének változását is. Ezt támasztja alá az üzletszabályzat I/19. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhatott kétséget a lízingbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is megváltozhat.

Ezért megfeleltek a világos és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének a támadott szerződéses feltételek, hiszen alkalmasak voltak arra, hogy a felperes a kockázat ismeretében, annak gazdasági következményeit - fizetési teher növekedésének kockázata - megértve döntsön a szerződés megkötéséről.

A másodfokú bíróság e körben még kiemeli, hogy a szerződési feltétel érvényességének vizsgálatakor annak volt jelentősége, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes volt-e értékelni annak alapján az árfolyamváltozás ránézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit, és nem annak, hogy konkrétan a felperes megértette-e a szerződési feltételt. A 6/2013. Polgári Jogegységi Határozat 3. pontja szerint ugyanis nem érvénytelen a szerződés, ha a fogyasztó arra hivatkozik, hogy nem olvasta el a szerződést, illetve a tájékoztatást, vagy átolvasta ugyan, de annak egyes rendelkezéseit nem értette meg. A lízingbevevőtől minimálisan elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza és szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ennek elmulasztása az 1959. évi Ptk.4.§ (4) bekezdése alapján a lízingbevevő terhére esik.

A másodfokú bíróság hangsúlyozza, hogy az árfolyamváltozásból - és mellette a kamatváltozásból - eredő fizetési kötelezettség kapcsán kellett a felperesnek a szerződéskötéskor választania az úgynevezett normál deviza konstrukció - amely szerint az árfolyamváltozást a hirdetményben közzétett gyakorisággal fizeti meg - és a havi fix deviza konstrukció - amely szerint az árfolyam kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik mindaddig, amíg a kamatváltozást és az árfolyamváltozást meg nem fizeti - között. A választáshoz tisztában kellett lennie azzal, hogy az árfolyamváltozás a lízingszerződés futamideje alatt bekövetkezhetsen, annak következményeként a lízingdíj összege korlátozás nélkül emelkedhet, vagy havi fix deviza konstrukció esetén a futamidő meghosszabbodhat. Ez a szerződéses rendelkezés az 1959. évi Ptk. 205/A. § alapján egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel, figyelemmel arra, hogy arról a felperes

maga döntött, az a saját választása alapján jelentett rá nézve kötelezettséget az egyedi lízingszerződésben.

A fentiek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem tisztességtelenek, és ebből adódóan a perbeli lízingszerződés nem érvénytelen.

A felperes hivatkozott 2008/48 EK irányelv rendelkezéseire. Ezt az irányelvet a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény ültette át a magyar jogba és rendelkezései a 32. § (1) bekezdése szerint kizárólag a 2010. június 11. napját követően kötött szerződésekre alkalmazandóak, ezért a másodfokú bíróság ezen fellebbezési érvelést nem vizsgálta.

A felperes a fellebbezésében arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróságnak figyelembe kellett volna venni az Európai Unió Bíróságának C-126/17. számú döntését amely szerint az egyedi szerződésben kell rögzíteni a deviza tartozás (kirovó pénznem) összegét, mert enélkül a szerződés tisztességtelen (érvénytelen).

A C-126/17. számú ítéletben a Bíróság azt mondta ki, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét akként kell értelmezni, hogy a fogyasztó és a pénzügyi intézmény által valamely tagállamban megkötött kölcsönszerződésben foglalt feltételek akkor felelnek meg annak a követelménynek, amely szerint a szerződési feltételeket a fenti rendelkezések értelmében világosan és érthetően kell megfogalmazni, ha az e fogyasztó rendelkezésére bocsátandó, kirovó pénznemként devizában kifejezett, a kirovó pénznemhez képest meghatározott pénzösszeg világosan feltüntetésre kerül.

Az ítélet tehát a fogyasztó rendelkezésére bocsátott pénzösszeg megfelelő feltüntetéséről szól. A felek azonban nem kölcsönszerződést kötöttek, az alperes nem bocsátott pénzt a felperes rendelkezésére, ezért az ítélet a felek jogviszonyára nem irányadó.

A másodfokú bíróság a felperesnek a szerződés felmondásával kapcsolatos érvénytelenségi keresete kapcsán mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy érvénytelenségre önálló kereseti kérelemként a Pp. 123. §-a alapján a felperes jogmegóvási szükséglet hiányában nem hivatkozhatott, ezt az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg.

Ugyanakkor az is tény, hogy a felperes marasztalási keresetet is előterjesztett, melynek jogalapjaként is hivatkozott a szerződés felmondásának érvénytelenségére. Az ítéletábra e körben azonban nem találta a felperes visszatérítési igényét megalapozottnak. Visszatérítési igénye a felperesnek akkor lehetne, ha a szerződés szerinti kötelezettségeinél többet fizetett volna. A felperes saját előadása szerint is 3.016.218 forintot fizetett meg az alperesnek, szemben a szerződés szerinti 120 havi összesen 3.401.280 forint összegű lízingdíjjal, így még esetleges árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség hiányában sem teljesítette a lízingszerződésben foglaltakat. Erre figyelemmel a marasztalási kereset jogalapját a másodfokú bíróság nem vizsgálta.

A felperes a fellebbezésében hivatkozott a szerződés felmondásának hatálytalanságára, mellyel kapcsolatban az ítéletábra rámutat arra, hogy a kereset megváltoztatását jelenti - a Pp. 146. § (5) bekezdésében írt kivételektől eltekintve - a felperes olyan perbeli nyilatkozata, amellyel eltér a keresetlevélben megjelölt kereseti kérelemtől vagy az érvényesített jogtól (jogviszonytól) illetve az érvényesített igény anyagi jogi alapjaitól, avagy mindezek ténybeli alapjaitól. A hatálytalanság

megállapítására irányuló kérelem keresetváltoztatás, amely a Pp. 247. § (1) bekezdése és a Pp.235.§ (1) bekezdése alapján a fellebbezésben nem megengedett.

Az ítéltábla - az elsőfokú bíróság jogi álláspontjától eltérően - megalapozottnak találta a felperesnek az Üzletszabályzat VI.4.pontjának és a III.1.f. pontjának tisztességtelensége megállapítására irányuló kereseti kérelmét.

A felperes - bár csak utalt a Kúria .../5. számú közérdekű kereset ügyében felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletében megjelölt indokokra - az abban foglaltak alapján hivatkozott az üzletszabályzat lízingszerződés felmondásáról rendelkező VI.4. pontjának tisztességtelenségére, valamint a lízingbevevő azon kötelezettségét szabályozó III.1.f) pontjának tisztességtelenségére, mely szerint a lízingbevevő köteles a lízingbeadó székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket - azok felmerülése esetén - megtéríteni. A lízingbeadó a költségeket az azok felmerülésekor hatályos hirdetmény szerint jogosult megállapítani.

Az ítéltábla a felperesi fellebbezési hivatkozás kapcsán szükségesnek tartja rögzíteni, hogy a felperes a támadott szerződési feltételek kapcsán más okot nem jelölt meg a tisztességtelenségre, mint amit a Kúria határozata tartalmaz. A másodfokú bíróság erre figyelemmel ezen indokok alapján vizsgálta a szerződési feltételek tisztességtelenségét.

Az ítéltábla - egyezően a Kúria fenti közérdekű kereset alapján meghozott döntésében foglaltakkal - rámutat arra, hogy a felek egyedi lízingszerződése hosszú távú jogviszonyt szabályoz, melyhez képest az üzletszabályzat VI.4. a) pontja, mint szerződési feltétel lehetőséget biztosít az alperesnek arra, hogy a felperes jelentős összegű kötelezettségének teljesítését követően, avagy már a szerződés futamidejének elején egyetlen mulasztás esetén az általa meghatározandó határidő mellett, míg a b) pontja esetében a teljesítésre való előzetes felszólítás és póthatáridő biztosítása nélkül a legsúlyosabb jogkövetkezményt, azaz a szerződés felmondását alkalmazza a lízingbevevővel szemben. Az ítéltábla álláspontja szerint a szerződés a) és b) pontja egyaránt sérti a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1.§ (1) bekezdésének a) pontját, mert kizárólag az alperest jogosítja fel a szerződés ezen feltételeinek értelmezésére.

Tisztességtelen az alperes üzletszabályzatának VI.4.h) pontja is, mely szerint a lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani, ha lízingbevevő a lízingtárgy biztosítására vonatkozó bármely kötelezettségét megszegi. E vonatkozásban annak elismerése mellett, hogy a lízingbeadónak méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy a szerződés biztosítékai - köztük a gépjárművel kapcsolatos jogok - a szerződés teljes időtartama alatt fennálljanak, az ítéltábla kiemeli, hogy ezen szerződési kikötés megfogalmazása oly mértékben általános, hogy ebben a formájában elvileg lehetőséget ad a lízingbeadónak az azonnali hatályú felmondásra olyan esetben is, amikor a biztosítási szerződésben foglalt és a lízingbevevőt terhelő kötelezettség megszegése nem jelentős, és nem jár a biztosítási szerződés megszűnésével vagy a biztosító helytállási kötelezettség alóli mentesülésével.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy az üzletszabályzat VI.4. a), b) és h) pontjai, mint általános szerződési feltételek tisztességtelenek.

Az ítéltábla az üzletszabályzat III.1.f) pontja tekintetében - a Kúria döntésével egyezően - arra az álláspontra helyezkedett, hogy annak nincs akadálya, hogy az üzletszabályzat úgy rendelkezzen, a szerződéskötéskor hatályos hirdetmény a szerződés részét képezi. Ebben az esetben a hirdetményben foglaltak maguk is általános szerződési feltételek, és így adott esetben

minősülhetnek tisztességtelennek. A támadott szerződési feltételt vizsgálva annak első mondata tekintetében megállapítható, hogy az üzletszabályzatnak az a kikötése, amely az egyes költségeket illetően a hirdetményre utal, önmagában nem hátrányos a fogyasztóra nézve, következésképpen nem tisztességtelen. Viszont e rendelkezés második mondata, amelynek értelmében az alperes a felmerüléskor hatályos hirdetmény szerint jogosult a költségeket megállapítani, gyakorlatilag azt jelenti, hogy az alperes a hirdetmény tartalmát illetően egyoldalúan módosíthatja a szerződést, akár új költségek megállapításával, akár a korábbi költségek összegének felemelésével. Az üzletszabályzatnak ugyanis nincs olyan kitétele, amely szerint a módosított tartalmú hirdetmény akkor lép a szerződéskötés időpontjában hatályos hirdetmény helyébe, ha a módosítást az ügyfél elfogadja. Ez az egyoldalú szerződésmódosítási jog pedig nem felel meg a Kúria 2/2012.(XII.10.) PK véleményében megfogalmazott kritériumoknak, ezért ezen szerződési pont második mondata tisztességtelen.

A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta és megállapította, hogy a felek egyedi pénzügyi lízingszerződése elválaszthatatlan részét képező számú üzletszabályzat rendelkező részben írt szerződési feltételei érvénytelenek és a felekre kötelezettséget nem jelentenek.

A fentiek alapján a felperes fellebbezése részben sikerre vezetett, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján - figyelembe véve a felperes által lerótt elsőfokú eljárási és a fellebbezési illetéket is - mellőzte a felperes elsőfokú perköltségben való marasztalását és akként rendelkezett, hogy a felek a másodfokú perköltségüket maguk viselik.

Pécs, 2018. december 13.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Krasténics Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró